

BİLGİLERİMİZİ HATIRLAYALIM

UYANAN AVRUPA

Orta Çağ Avrupa'sına hakim olan Katolik Kilisesi'nin uygulamaları, Avrupa'nın bilimsel, sanatsal, kültürel ve sosyal alanlarda gerilemesine neden olmuştu. Ancak Yeni Çağ'da Coğrafi Keşifler, Rönesans ve Reform hareketleri gibi gelişmeler Avrupa'da Katolik Kilisesi'nin hakimiyetinin sarsılmasına ve insanların kiliseye olan güveninin azalmasına ortam hazırladı. Kilisenin kurduğu baskı ve yasaklar kalkınca Avrupa; aklın ve bilimin rehberliğinde hızla gelişmeye ve aydınlanmaya başladı. Bu gelişmeler Avrupa'da XVIII. yüzyılda Aydınlanma Çağı denilen bir dönemin başlamasına ortam hazırladı. Bu dönemde insan aklı önem kazandı ve pozitif bilimler gelişmeye başladı. Avrupa'da Rönesans ile başlayan bilimsel gelişmeler Aydınlanma Çağı'nda da devam etti ve teknik alanda önemli buluşlar ortaya kondu. Bu har gücüyle çalışan makinelerin icadı, Avrupa'da Sanayi İnkılabı'nın yaşanmasına ortam hazırladı. İnsan gücü ile üretimden fabrika gücü ile üretime geçişi ifade eden Sanayi İnkılabı ile üretim hızlandı ve üretimin hızlanmasıyla da ham maddeye olan ihtiyaç arttı. Ham maddeye olan ihtiyaç da sömürgeciliğin doğmasına neden oldu.

SARSILAN OSMANLI

Avrupa'da yaşanan bazı siyasal, bilimsel ve ekonomik gelişmelerin etkileri XIX. ve XX. yüzyılda Osmanlı topraklarında hissedilmeye başlandı ve devlet, eski ekonomik ve siyasi gücünü kaybetti. 1789'da gerçekleşen Fransız İhtilali ile demokrasi, özgürlük, eşitlik, adalet, laiklik ve milliyetçilik gibi düşünceler Fransa'dan başlayarak tüm Avrupa ülkelerine yayıldı. Osmanlı Devleti sınırları içinde yaşayan azınlıklar da milliyetçilik akımının etkisiyle bağımsızlıklarını kazanmak için ayaklandı. Bu ayaklanma sonrasında Avrupa kıtasındaki topraklarının çoğunu kaybeden ve sınırları daralan devlet, elinde kalan topraklarını korumakta oldukça zorlandı.

Osmanlı Devleti'nin Fransız İhtilali ile ortaya çıkan milliyetçilik akımından etkilenmesi, çok uluslu bir yapıya sahip olduğunun kanıtıdır.

XIX. yüzyılda İngiltere'de başlayan Sanayi İnkılabı sonrasında İngiltere ve Fransa gibi devletler ucuz ve bol miktarda mal ürettiler. Osmanlı Devleti ise Sanayi İnkılabı'na ayak uyduramadığı için bu devletlerle rekabet edemedi. Osmanlı toprakları kapitülasyonlar denilen ayrıcalıkların da etkisiyle Batılı devletlerin açık pazarı hâline geldi. Osmanlı Devleti, ekonomisindeki bu gerileme nedeniyle ilk defa dışarıdan borç para almak zorunda kaldı.

Osmanlı Devleti dış borçlarını ödeyemeyince alacaklı devletler tarafından Düyun-u Umûmiye İdaresi (Genel Borçlar) adında uluslararası bir teşkilat kurularak Osmanlı Devleti'nin gelir kaynaklarına el konuldu. (1881). Bu durum devletin ekonomik bağımsızlığını kaybetmesine neden oldu.

Sanayi İnkılabı sonrasında ham madde ve pazara olan ihtiyacın artması ile Avrupalı devletler sömürgecilik faaliyetlerine yöneldiler. Osmanlı Devleti, Avrupa devletleri için önemli bir pazar ve ham madde kaynağı idi. Osmanlı Devleti'nin çöküş içerisinde olmasını fırsat bilen emperyalist (sömürgeci) devletler, Osmanlı Devleti'ni kendilerine sömürge kaynağı seçerek bu toprakları ele geçirmeye dayalı politikalar izlediler. Bu durum Osmanlı topraklarının Batılı devletler tarafından işgal edilmesinde önemli rol oynadı.

OSMANLI DEVLETİ'NİN DAĞILMA VE PARÇALANMAYI ÖNLEMEK İÇİN ALDIĞI TEDBİRLER

Osmanlı Devleti, XIX. yüzyıl ve XX. yüzyılın başlarında toprak bütünlüğünü koruyabilmek ve parçalanmanın önüne geçebilmek amacıyla çeşitli önlemler aldı. Osmanlı yöneticileri tarafından devletin dağılmasını önlemeye yönelik olarak Tanzimat (1839) ve Islahat (1856) fermanları ilan edildi. Tanzimat Fermanı ile azınlıkların zaten var olan hakları yasal güvence altına alındı. Bu fermanlarda din, dil, ırk farkı gözetmeksizin bütün Osmanlı vatandaşlarının eşit olduğu belirtildi. Böylece gayrimüslimlerin devlete olan bağlılıkları artırılarak devletin çöküşü engellenmeye çalışıldı.

1839 yılında ilan edilen Tanzimat Fermanı, Türk Tarihi'nde Batılı anlamda demokratikleşme hareketlerinin başlangıcı sayılmaktadır.

1. ÜNİTE: BİR KAHRAMAN DOĞUYOR

Osmanlı Devleti'nde Tanzimat ve Islahat fermanlarından istenilen sonuç alınamadı. Bazı devlet adamları ve Jön Türkler (Genç Osmanlılar) adı verilen aydınlar ise devletin kurtuluşunu batılı anayasa biçimlerinin uygulanmasında görüyor ve Osmanlı Devleti'nde bu sistemin oluşturulması için çaba harcıyorlardı. Jön Türkler adı verilen aydınların çalışmaları sonucunda Padişah II. Abdülhamit, 23 Aralık 1876 tarihinde Meşrutiyet'i ilan etti. Meşrutiyet'in ilanı ile birlikte ilk Osmanlı anayasası olan Kanun-i Esasi yürürlüğe girdi.

I. Meşrutiyet'in ilanı, Osmanlı Devleti'nde demokratik yönetim anlayışına geçme konusunda atılan en önemli adımdır.

Kanun-i Esasi'nin ilan edilmesinden sonra Türk Tarihi'nin ilk parlamentosu olan Osmanlı Mebusan Meclisi açıldı. Böylece halk, padişahın yanında yönetime katılmaya başladı.

II. Abdülhamit, 1877 - 1878 Osmanlı - Rus Savaşı'nda (93 Harbi) yaşanan sıkıntıları ileri sürerek Osmanlı Mebusan Meclisini kapattı. Böylece Meşrutiyet Dönemi sona erdi. Bu durum karşısında Osmanlı Devleti'nin çöküşünü engellemek isteyen bazı aydınlar ise Osmanlıcılık, Batıcılık, İslamcılık ve Türkçülük gibi fikir akımlarının etrafında toplandılar.

Osmanlı Devleti'nin Parçalanmasını Engellemek İçin Ortaya Atılan Fikir Akımları	
Osmanlıcılık	Devlet sınırları içinde yaşayan herkesi din ve ırk ayrımı yapmadan "Osmanlı vatandaşı" olarak birleştirmeyi amaçlar.
İslamcılık (Ümmetçilik)	Tüm Müslümanları halife etrafında toplayarak birliği sağlamayı hedefler.
Türkçülük	Türk milletinin dil, kültür ve tarih birliğini güçlendirerek devleti ayakta tutmayı amaçlar.
Batıcılık	Avrupa'nın bilim, teknoloji ve yönetim alanındaki gelişmelerini örnek alarak devleti modernleştirmeyi savunur.

Bu fikir akımlarından hiçbiri Osmanlı Devleti'nin parçalanmasını engelleyemedi.

I. Meşrutiyet'in sona erip Osmanlı Mebusan Meclisinin kapatılmasından sonra II. Abdülhamit ülkeyi istibdatla yönetti. Bu baskıya rağmen meşrutiyet taraftarları örgütlenerek İttihat ve Terakki Cemiyetini kurdular. Osmanlıcılık fikrini savunan İttihat ve Terakki Cemiyeti üyesi aydınlar devletin dağılmasını önlemenin meşrutiyeti yeniden ilan etmekle mümkün olabileceğini düşünüyorlardı. Bu cemiyetin çalışmaları sonucunda padişah II. Abdülhamit meşrutiyeti yeniden ilan etti ve Osmanlı Mebusan Meclisi açılarak Kanun-i Esasi bir kez daha yürürlüğe girdi.

Meşrutiyet ikinci kez ilan edilmesine rağmen Osmanlı Devleti'nin toprak kayıpları devam ediyordu. Bu durum İttihat ve Terakki Partisine karşı muhalefetin sertleşmesine ve meşrutiyet yönetimine karşı tepkilerin büyümesine neden oldu. Bu tepkiler 13 Nisan 1909'da İstanbul'da büyük bir ayaklanmaya dönüştü. Tarihe 31 Mart Ayaklanması olarak geçen bu ayaklanmayı bastırmak için Hareket Ordusu kuruldu ve ayaklanma bu ordu tarafından bastırıldı.

Örnek Soru:

XIX. yüzyıl sonlarında Osmanlı aydınları, devleti içinde bulunduğu durumdan kurtarmak için farklı fikir akımları ile-ri sürdürdüler. Bu akımların hepsi farklı kurtuluş yollarını savunmalarına rağmen hiçbiri devletin parçalanmasını engelleyemedi.

Buna göre, XIX. yüzyıl Osmanlı Devleti'nin durumu ile ilgili;

- Yıkılış sürecine girdiğine,
- Rejim değişikliğine girdiğine,
- Avrupa devletlerinden destek aldığına

çıkartımlarından hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I

B) Yalnız II

C) I ve II

D) II ve III

ETKİNLİK 1

Aşağıdaki açıklamaları ilgili oldukları fikir akımları ile eşleştiriniz.

Batı tarzı yenilikleri savunma	Osmanlıcılık
Türkleri millî duygu etrafında birleştirme	Batıcılık
Tüm milletleri Osmanlı vatandaşı sayma	İslamcılık
Müslüman milletleri bir arada tutma	Türkçülük

ETKİNLİK 2

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan alanları doğru kelimelerle tamamlayınız.

- Avrupa'da akıl ve bilimin önem kazandığı döneme denir.
- Fransız İhtilali sonrası yayılan akımı Osmanlı Devleti'ni olumsuz etkilemiştir.
- Osmanlı Devleti'nin batının açık pazarı hâline gelmesinde etkili olmuştur.
- Osmanlı Devleti'nin ilk anayasası'dir.
- İstanbul'da meşrutiyet yönetimine karşı isyanı çıkmıştır.
- II. Abdülhamit 1877-1878 Osmanlı Rus Savaşı'nda yaşanan sıkıntılar nedeniyle kapatmıştır.
- Sanayi İnkılabı sonrası ortaya çıkan sömürgeciliğin ortaya çıkmasına neden olmuştur.
- Hareket Ordusunun kurmay başkanlığını yapmıştır.
- ile temel hak ve özgürlükler anayasal güvence altına alınmaya başlanmıştır.

ETKİNLİK 3

Aşağıda verilen soruların cevaplarını "Evet" ya da "Hayır" olarak belirleyip "✓" işareti koyunuz.

- Kanun-i Esasi'nin ilanı ile anayasal sisteme geçilmiş midir?
☐ Evet ☐ Hayır
- Sanayi İnkılabı ile çok uluslu imparatorluklar yıkılmış mıdır?
☐ Evet ☐ Hayır
- Düyûn-u Umûmiye İdaresi ile alacaklı devletler Osmanlı Devleti'nin gelir kaynaklarına el koymuşlar mıdır?
☐ Evet ☐ Hayır
- Milliyetçilik akımı Fransız İhtilali sayesinde mi dünyaya yayılmıştır?
☐ Evet ☐ Hayır
- Avrupa'da yaşanan gelişmelerden bazıları Osmanlı Devleti'ni olumsuz etkilemiş midir?
☐ Evet ☐ Hayır
- Tanzimat Fermanı'nın ilanı ile Osmanlı Devleti'nin yönetim şekli değişmiş midir?
☐ Evet ☐ Hayır
- İstanbul'da Meşrutiyet yönetimine karşı çıkan isyan Hareket Ordusu tarafından bastırılmış mıdır?
☐ Evet ☐ Hayır
- Osmanlı Devleti'nin parçalanmasını engellemek için ortaya atılan fikir akımları başarılı olmuş mudur?
☐ Evet ☐ Hayır
- Islahat Fermanı'nın ilan edilmesi ile Osmanlı Mebusan Meclisi mi açılmıştır?
☐ Evet ☐ Hayır
- 31 Mart İsyanı İttihat ve Terakki Partisi tarafından mı çıkarılmıştır?
☐ Evet ☐ Hayır

1. ÜNİTE: BİR KAHRAMAN DOĞUYOR

1. Fransız İhtilali ile ortaya çıkan milliyetçilik fikri "Her millete bir devlet" anlayışını doğurdu. Osmanlı Devleti'nde yaşayan azınlıklar, bu fikirden etkilenerek Avrupalı devletlerin de kışkırtmasıyla isyan etmeye başladılar.

Buna göre, Osmanlı Devleti'nin Fransız İhtilali'nden olumsuz etkilenmesi aşağıdaki özelliklerinden hangisi ile ilişkilidir?

- A) Mutlak monarşi ile yönetilmesi
- B) Çok uluslu yapıya sahip olması
- C) Fransa'da yurttaşlarının yaşaması
- D) Güçlü bir merkezi otoriteye sahip olması

2. Jön Türklere göre azınlıkların isyan etmelerinin temel nedeni, padişahın ülkeyi tek başına yönetmesi idi. Onlara göre azınlık isyanlarının önlenmesi için Avrupa'da olduğu gibi bir anayasa hazırlanmalı, meclis açılmalı, bu mecliste azınlıklara da temsil hakkı verilmeliydi.

Buna göre, Jön Türklerin devleti dağılmaktan kurtarmak için aşağıdaki alanlardan hangisine yönelik yeniliği savundukları söylenebilir?

- A) Eğitim
- B) Ekonomi
- C) Siyasal
- D) Askerî

3. Sanayi İnkılabı sonrası başta Fransa ve İngiltere olmak üzere Avrupalı devletler Mısır, Cezayir, Tunus gibi Osmanlı topraklarını işgal ederek sömürgeleştirdiler. Yaşanan olumsuzlukları aşmak isteyen Osmanlı Devleti Avrupalı devletlerden yüksek faizle borç almaya başladı.

Buna göre, Osmanlı Devleti ile ilgili aşağıdaki-lerden hangisine ulaşamaz?

- A) Kuzey Afrika'daki topraklarını kaybettiğine
- B) Askerî alanda güç kaybı yaşadığına
- C) Sanayi İnkılabı sonrasında ham madde arayışına yöneldiğine
- D) Ekonomik sorunlarını çözmek için dış kaynak arayışına girdiğine

4. Osmanlı Devleti'nde yaşayan bazı aydınlar devletin kurtuluşunu Batılılaşma fikrinde aradılar. Batıcılık adı verilen bu fikrin savunucuları, Avrupa'daki gelişmelerin örnek alınarak devletin modernleştirilmesi gerektiğini düşünüyorlardı.

Buna göre, Batıcılık fikir akımının ortaya çıkmasında aşağıdaki amaçlardan hangisinin etkili olduğu söylenemez?

- A) Avrupa'daki yeniliklere ayak uydurma
- B) Devleti dağılmaktan kurtarma
- C) Osmanlı Devleti'nde çağdaşlaşmayı sağlama
- D) Dinsel birlikteliği koruma

5. Padişah Abdülmecid, Osmanlı Devleti'nde ilan edilen Tanzimat (1839) ve Islahat Fermanı (1856) gibi hukuki düzenlemelere herkesin uymasını istemiş ve kendisinin de bu fermana uyacağını belirtmiştir.

Bu durumun Osmanlı Devleti'nde aşağıdaki-lerden hangisinin oluşumuna katkı sağladığı söylenebilir?

- A) Kanun üstünlüğü
- B) Mutlak monarşi
- C) Çok partili yönetim
- D) Ekonomik bağımsızlık

6. **Tanzimat Fermanı:** Mahkemelerin halka açık olması, vergilerin herkesin gelirin göre düzenli bir şekilde toplanması, herkesin can, mal ve namus güvenliğinin sağlanacağı belirtilmiştir.

Islahat Fermanı: Azınlıklara küçük düşürücü söz söylenmeyeceği, okul, kilise ve hastane açma hakkı verileceği, azınlıkların bütün devlet memurluklarına girebileceği belirtilmiştir.

Buna göre, verilen çalışmalar Osmanlı Devleti'nin aşağıdaki özelliklerinden hangisinin oluşturduğu olumsuzluğu önlemeye yöneliktir?

- A) Çok uluslu olma
- B) Monarşi ile yönetilme
- C) Ham madde kaynaklarını bulundurma
- D) İslam dünyasına liderlik yapma

1.

FİKİR AKIMLARI	ORTAYA ÇIKIŞ SEBEBİ	AMACI
Osmanlıcılık	Osmanlı Devleti'nde yaşayan değişik etnik grupların Fransız İhtilali'nin getirdiği milliyetçilik fikrinden etkilenerek bağımsız olma düşüncesinin ortaya çıkması	Osmanlı Devleti'ni oluşturan bütün milletleri adalet, eşitlik, hürriyet ölçülerinde bir arada tutup Osmanlıcılık duygusu ile "Osmanlı Toplumu"nu oluşturmak
İslamcılık	Müslümanların devlete bağlılığını sağlamak ve içerideki siyasi rakiplerin halk içindeki gücünün kırılmasını istemesi	Dini birlik devleti ayakta tutabilir, düşüncesiyle İslam toplumlarının devletten ayrılmalarını önlemek
Türkçülük	Osmanlı sınırları içinde yaşayan Türkleri dil ve kültür birliği etrafında birleştirip yönetime destek sağlama isteği	Türkleri millî bir duygu ile birleştirerek Osmanlı bayrağı altında kuvvetli bir unsur olarak yeniden dünya devletleri arasına sokmak

Verilen fikir akımlarının ortaya çıkış sebepleri ve amaçları karşılaştırıldığında fikir akımları ile ilgili;

- Hepsinin temelinde devletin dağılmasını engelleme düşüncesi vardır.
- Amaca ulaşma yöntemleri birbirinden farklılık göstermektedir.
- Farklı aydınların bir araya gelerek ortak fikirde buluşmaları sonucunda ortaya çıkmıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II D) II ve III

2. İngiltere'de başlayan sanayileşme daha sonra diğer Avrupa ülkelerinde de hızla yayıldı. Sanayileşen ülkelerde fabrikalar çoğaldı. Buna bağlı olarak üretim arttı, bol ve ucuz mal üretimi sağlandı. Bununla birlikte sanayileşen ülkeler için ham madde kaynakları ve yeni pazarlar bulmak önemli bir ihtiyaç ve sorun hâline geldi. Özellikle un, şeker, pamuk (üç beyaz) ile petrol, kömür, demir (üç siyah) en önemli ham maddelerdi. Osmanlı Devleti toprakları da bu ham madde kaynakları açısından oldukça zengindi. Ancak Osmanlı Devleti, Sanayi İnkılabı sonrasında ortaya çıkan teknolojik, ekonomik ve bilimsel gelişmelere kapalı kaldı.

Buna göre, Sanayi İnkılabı'nın Osmanlı Devleti'nde aşağıdakilerden hangisine ortam hazırladığı söylenebilir?

- A) Ham madde kaynaklarına göz dikilmesine B) Ülkenin farklı yerlerinde fabrikalar kurulmasına
C) Ekonomik kalkınmanın başlamasına D) Tarımsal üretimin artmasına

3.

I. MEŞRUTİYET

- Osmanlı Mebusan Meclisi danışma meclisi durumundadır. Meclis başkanını padişah belirler.
- Padişah Mebusan Meclisinden çıkan yasaları reddetme hakkına sahiptir.
- Meclis içinde yer alan ayanları ve üyeleri padişah seçer.
- İlk kez seçim kuralı getirilmiştir. Ancak Anadolu'da meclis üyeleri il meclisindeki temsilciler tarafından belirlenmiştir.
- Halk direkt olarak seçime katılmamıştır.

II. MEŞRUTİYET

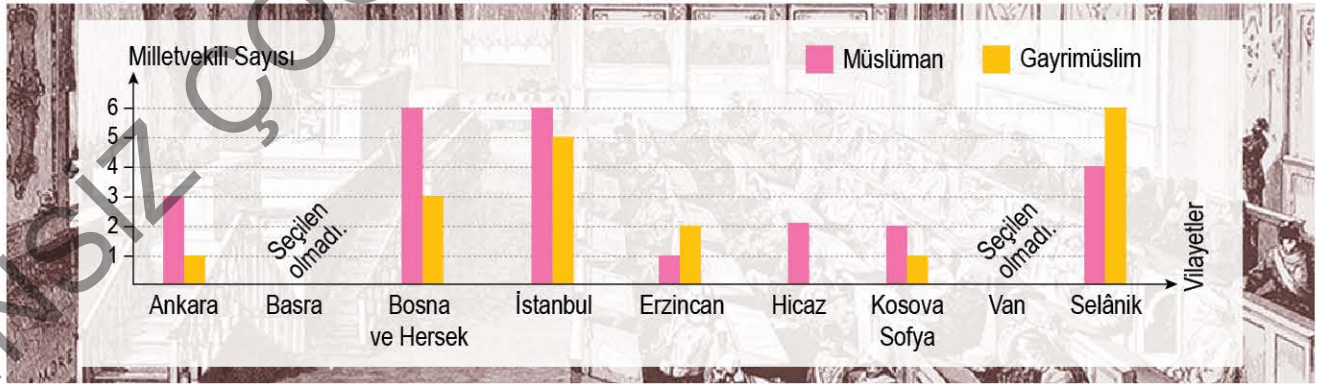
(1909 Düzenlemesine Göre)

- Meclisin feshedilebilme şartları ağırlaştırılarak konumu güçlendirilmiştir.
- Meclis başkanı, meclis üyeleri tarafından seçilmiştir.
- Ayan Meclisi üyelerinin padişah tarafından seçilmesi ve ömür boyu görevde kalması kuralı devam ettirilmiştir.
- Osmanlı halkı (erkekler) oy kullanarak seçime katılmıştır.
- Seçimler iki aşamalı ve birçok partinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir.

Verilen bilgiler karşılaştırıldığında II. Meşrutiyet Dönemi için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Padişahın devlet yönetimindeki görevine son verilmiştir.
- B) I. Meşrutiyet Dönemi'ne göre daha demokratik özellikler taşır.
- C) Mebusan Meclisinin yetkileri genişletilmiştir.
- D) Halkın belirli bir kesiminin siyasal yaşama katılmasına ortam hazırlanmıştır.

4. Aşağıdaki grafikte 1876 yılında Meşrutiyet'in ilanı sonrasında açılan Osmanlı Mebusan Meclisinde yer alan bazı vilayetlerin milletvekili sayısı verilmiştir.

Verilen grafikten hareketle Osmanlı Devleti için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Devlet yönetiminde azınlıklara da yer verildiği
- B) Tüm vilayetlerde gayrimüslim ve Müslüman milletvekili sayılarının eşit olarak belirlendiği
- C) Devletin yönetim sisteminde değişikliğe gidildiği
- D) Osmanlılık fikir akımına uygun çalışmalar yapıldığı

BİLGİLERİMİZİ HATIRLAYALIM

MUSTAFA OKULDA

1881 yılında Selânik'te dünyaya gelen Mustafa Kemal'in, babası Ali Rıza Efendi, annesi ise Zübeyde Hanım'dır. Ali Rıza Efendi, ileri görüşlü, çağdaş fikirlere sahip, yeniliklere açık aydın bir insandı. Mustafa Kemal'in annesi Zübeyde Hanım ise okuma yazma bilen, zeki, geleceklere bağlı, son derece dindar ve kültürlü bir kadındı.

Makbule Hanım

Zübeyde Hanım

Ali Rıza Efendi

Dikkat!

Mustafa Kemal'in kişilik özelliklerinin oluşumunda ve gelişiminde yetiştiği aile ortamı etkili oldu.

Mustafa Kemal çocukluk ve gençlik yıllarını sosyal, siyasal, kültürel ve ekonomik faaliyetlerin oldukça geliştiği ve yeni fikirlerin tartışıldığı Selânik şehrinde geçirdi. Selânik; önemli bir liman şehri olmanın yanında demir yolu ile de Belgrad, Manastır ve İstanbul gibi önemli şehirlere bağlanmaktaydı. Avrupa'da çıkarılan gazete, dergi ve kitaplardaki fikirler Selânik üzerinden Osmanlı Devleti'ne yayılıyordu. Selânik şehrinde Türkler ile birlikte Rum, Bulgar, Sırp ve Ermeni gibi milletler bir arada yaşıyordu. Bu çok uluslu yapı, konuşulan diller, inançlar, görenekler ve gelenekler şehirde hoşgörü ortamının oluşmasını sağladı.

Dikkat!

Selânik şehrinin sahip olduğu bu özellikler Mustafa Kemal'in hoşgörü ve demokratik bir kişiliğe sahip olmasında etkili oldu.

MUSTAFA KEMAL'İN EĞİTİM HAYATI

Mustafa Kemal'in eğitim hayatına başladığı XIX. yüzyılda Osmanlı Devleti'nde; ağırlıklı olarak dini eğitimlerin verildiği medreseler, Avrupa tarzında eğitim veren modern okullar, etnik ve dini ağırlıklı eğitim veren azınlık okulları, yabancı devletlerin kurduğu okullar, çağdaş yöntemler ile eğitim veren okullar, batı tarzında eğitim veren askeri okullar bulunmaktaydı. Bu okullardan yalnızca modern okullar müfredat, işleyiş ve denetim yönünden Maarif Nezareti'ne (Eğitim Bakanlığına) bağlıydı. Azınlık okulları ve yabancı okulların devlet denetimi dışında olması ve her okulun kendi müfredatını uygulaması Osmanlı Devleti'nde eğitim alanında karışıklıklara ve toplumda kültür ikiliğinin yaşanmasına neden oldu.

Dikkat!

Osmanlı Devleti'nde farklı tarzda eğitim veren okulların bulunması ülkede eğitim-öğretim alanında birlik sağlanamadığını gösterir.

Mustafa Kemal'in Öğrenim Gördüğü Okullar	
Sivil Okullar	Askerî Okullar
Mahalle Mektebi (1886)	Selânik Askerî Rüştîyesi (1894)
Semsi Efendi Mektebi (1886)	Manastır Askerî İdadisi (1896)
Selânik Mülkiye Rüştîyesi (1894)	Harp Okulu (Mekteb-i Harbiye) (1899)
	Harp Akademisi (Erkan-ı Harbiye) (1902)

MAHALLE MEKTEBİ

Mustafa'nın hangi okulda eğitime başlayacağı konusunda annesi ile babası arasında görüş ayrılıkları yaşandı. Annesi, Mustafa'nın geleneksel eğitim veren Hafız Mehmet Efendi Mektebine gitmesini, babası ise çağdaş eğitim veren Şemsi Efendi Mektebine gitmesini istedi. Mustafa, öğrenim hayatına annesinin isteğiyle Selânik'te yer alan Mahalle Mektebinde başladı. Ancak bu okuldaki eğitimini tamamlayamayan Mustafa, babasının çabaları sonucunda Şemsi Efendi Mektebine yazıldı. Mustafa, bu okula başladıktan kısa bir süre sonra babasını kaybetti. Ali Rıza Efendi'nin vefatı nedeniyle Zübeyde Hanım çocuklarıyla beraber Selânik yakınlarındaki bir çiftlikte çalışan ağabeyinin yanına gitmek zorunda kalınca Mustafa eğitim hayatına bir süre ara verdi.

1. ÜNİTE: BİR KAHRAMAN DOĞUYOR

SELÂNIK MÜLKİYE RÜŞTİYESİ (ORTAOKUL)

Zübeyde Hanım, Mustafa'nın babasının vefatı nedeniyle eğitiminin yarım kalmasından üzüntü duyduğu için onu Selânik'teki halasının yanına gönderdi. Mustafa, Selânik'te eğitim hayatına Selânik Mülkiye Rüştîyesine giderek yeniden başladı. Mustafa'nın hayalindeki meslek askerlikti ve Selânik sokaklarında gördüğü üniformalı subaylar dikkatini çekiyordu. Bu nedenle Selânik Mülkiye Rüştîyesinde okurken asker olmasını istemeyen annesine haber vermeden Selânik Askerî Rüştîyesinin sınavlarına katıldı ve sınavı kazandı.

Dikkat!

Mustafa'nın, Selânik sokaklarında gördüğü üniformalı subaylardan etkilenmesi, askerlik mesleğini seçmesinde yaşadığı çevrenin etkili olduğunu gösterir.

SELÂNIK ASKERİ RÜŞTİYESİ (ORTAOKUL)

Mustafa, bu okulda eğitim görürken derslerinde gösterdiği başarı ve zekasıyla kısa sürede öğretmenlerinin dikkatini çekti. Matematik dersine özel ilgi duyan Mustafa'ya kendisi ile aynı isme sahip matematik öğretmeni Yüzbaşı Mustafa Efendi tarafından olgun anlamına gelen "Kemal" ismi verildi.

MANASTIR ASKERİ İDADİSİ (LİSE)

Mustafa Kemal, Manastır Askerî İdadisinde eğitim görürken Ömer Naci aracılığıyla edebiyata ve hitabet sanatına ilgi duydu. Mustafa Kemal'i Manastır Askerî İdadisinde etkileyen ilk kişi tarih öğretmeni Mehmet Tefik Bilge'dir. Mustafa Kemal'in Tarih öğretmeni Mehmet Tefik Bilge sayesinde Türk tarihine ilgisi arttı.

Bu okulda yabancı dil olan Fransızcaya da büyük merak saran Mustafa Kemal, Selânik'e gittiği tatil zamanlarında Fransızca dersleri aldı. Bu okulda Fransızca öğretmeni olan Yüzbaşı Naküyyiddin Yücekök Bey de başarılı bir öğrenci olan Mustafa Kemal ile yakından ilgileniyor kurmay subay olmak istiyorsa yabancı dil bilmesi gerektiğini ona her fırsatta söylüyordu.

HARP OKULU

Harp Okulu yılları, Mustafa Kemal'in siyasi düşüncelerinin olgunlaştığı yıllardır. Mustafa Kemal bu okulda eğitim görürken Paris'teki Jön Türklerin çıkardığı gazeteleri takip ederek yabancı basını izlemeye çalıştı. Avrupa'nın içinde bulunduğu durum, Osmanlı Devleti'nin yaşamakta olduğu siyasi çöküntü hakkında sık sık arkadaşlarıyla görüş alışverişinde bulundu. Bu dönemde ülkenin yönetimiyle ilgili fark ettikleri eksiklikleri duyurmak için bir gazete çıkartan Mustafa Kemal ve arkadaşları gazeteyi elle çoğalttılar. Mustafa Kemal, Harp Okulundan teğmen rütbesiyle mezun oldu.

HARP AKADEMİSİ

Mustafa Kemal, Harp Okulunu üst dereceyle bitirmesinden dolayı Harp Akademisine girmeye hak kazandı. Mustafa Kemal, Harp Akademisinden "kurmay yüzbaşı" rütbesiyle mezun oldu.

Örnek Soru:

Mustafa Kemal, eğitim hayatına dünyaya gözlerini açtığı Selânik şehrinde başlamış; daha sonra Manastır ve İstanbul şehirlerinde askerî eğitim veren okullarda eğitim hayatını tamamlamıştır.

Bu bilgiden hareketle, Mustafa Kemal'in eğitim hayatı ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Eğitimini farklı şehirlerde sürdürdüğü
- B) Askerî okuldan mezun olduğu
- C) Doğduğu şehirde eğitime başladığı
- D) Eğitimine zaman zaman ara verdiği

ETKİNLİK 1

Aşağıdaki ifadelerden doğru olanların yanına "✓" yanlış olanların yanına "X" işareti koyunuz.

- ☐ Mustafa Kemal, Harp Okulundan kurmay yüzbaşı rütbesi ile mezun olmuştur.
- ☐ Mustafa Kemal'in, eğitim hayatına başladığı dönemde Osmanlı Devleti'nde eğitim - öğretim birliği yoktu.
- ☐ Mustafa Kemal, askerî eğitimine Selânik Askerî Rüştiyesinde başlamıştır.
- ☐ Selânik Mülkiye Rüştiyesinde Mustafa Kemal'in siyasi fikirleri gelişmeye başlamıştır.
- ☐ Yetiştigi aile ortamı Mustafa Kemal'in kişilik özelliklerinin oluşumunda ve gelişiminde etkili olmuştur.
- ☐ Mustafa'ya "Kemal" adını matematik öğretmeni Yüzbaşı Mustafa Bey vermiştir.
- ☐ Mustafa Kemal'in, çocukluk yıllarını geçirdiği Selânik çok uluslu yapıya sahip bir şehirdir.
- ☐ Manastır Askerî İdadisinde elde ettiği kazanımlar Mustafa Kemal'in çok yönlü bir kişiliğe sahip olmasında etkili olmuştur.
- ☐ Mustafa Kemal'in, eğitim hayatı süresince devlet meseleleriyle ilgilenmesi vatansever bir kişiliğe sahip olduğunun göstergesidir.
- ☐ Mustafa Kemal, Mülkiye Rüştiyesi'nde okurken annesine haber vermeden askeri okul sınavlarına girmiştir.
- ☐ Mustafa Kemal'in, eğitim hayatını sürdürdüğü şehirlerden biri de Osmanlı Devleti'nin başkentidir.
- ☐ Mustafa Kemal, eğitim hayatına Manastır şehrinde başlamıştır.
- ☐ Mustafa Kemal, anne ve babasının isteğiyle Selânik Mülkiye Rüştiyesinde okula başlamıştır.

ETKİNLİK 2

Mustafa Kemal'in eğitim hayatı ile ilgili gazete manşetlerinde olan haberlerin hangi okula ait olduğunu altlarında yer alan boşluklara yazınız.

H A B E R	
Çağdaş Eğitim Veren Okulda Yeni Öğrenci	Başarılı Öğrenciye Yeni İsim: Kemal
.....	
Kurmay Yüzbaşı Mustafa Kemal Göreve Hazır	Genç Mustafa Tarih ve Edebiyata İlgi Duyuyor.
.....	
Mustafa Kemal Arkadaşları ile Gazete Çıkartıyor.	Mustafa'nın Eğitim Serüveni Başladı.
.....	

ETKİNLİK 3

Mustafa Kemal'in çocukluk ve gençlik yıllarını geçirdiği Selânik şehrinin aşağıda verilen özelliklerinin ilgili olduğu alanları işaretleyiniz.

	Ulaşım	Ekonomik	Kültürel	Sosyal
Avrupa'da çeşitli dillerde basılan gazete, dergi ve kitaplara ulaşılabilmesi				
Gelişmiş demir yolu ağı ile Avrupa ile İstanbul'u birbirine bağlaması				
Türkler ile birlikte Rum, Bulgar, Sırp ve Ermeni gibi milletlerin bir arada yaşaması				
Önemli bir liman şehri olması				
Yerli ve yabancı tüccarlar tarafından ziyaret edilmesi				

1. ÜNİTE: BİR KAHRAMAN DOĞUYOR

1. "Baylar! Açıklamak istiyorum ki ilk esin, ana-baba kucağından sonra okuldaki öğreticinin dilinden, vicdanından, eğitiminden alınır."

www.atam.gov.tr

Mustafa Kemal bu sözlerinde kişilik gelişimi ve eğitiminde rol oynayan;

- I. Aile,
- II. Öğretmen,
- III. Çocukluk arkadaşı

gibi kişilerden hangilerini ifade etmiştir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) I, II ve III

2. Selanik Askerî Rüştiyesi o dönemde disiplinli ve üstün öğretimi ile tanınmış bir okuldu. Mustafa bu okulda, özellikle matematik dersindeki başarıyla kısa zamanda öğretmenlerinin dikkatini çekti. Bunlardan matematik öğretmeni Yüzbaşı Mustafa Bey bir gün ona "Senin adın da Mustafa, benim de. Arada bir fark olmalı. Senin adının sonuna bir de Kemal koyalım." diyerek ona "olgun" anlamına gelen Kemal ismini hediye etti.

Buna göre, Mustafa Kemal ile ilgili;

- I. Öğretmenlerinin takdirini kazandığı,
- II. Kemal adını ortaokul yıllarında aldığı,
- III. Askerî okula sınav ile giriş yaptığı

çıkartımlarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) I, II ve III

3. Mustafa Kemal'in dünyaya geldiği Selânik'in Avrupa ile ulaşım imkânının olması sayesinde Avrupa'da yayımlanan kitap, gazete ve dergiler de Selânik'te yayımlanıyordu. "Rumeli", "Genç Kalem", "Çocuk Bahçesi", "Kadın" bunlardan bazılarıydı.

Buna göre Selanik şehrinin bu özelliği aşağıdaki alanlardan hangisinin gelişmesine katkı sağlamıştır?

- A) Ekonomik
- B) Sosyal
- C) Kültürel
- D) Askerî

4. Asker olmak isteyen Mustafa Kemal, annesinin isteğiyle girdiği Selânik Mülkiye Rüştiyesine devam etmek istemiyordu. Annesinden habersiz girdiği askerî okul sınavını kazanarak bu okuldan ayrıldı ve Selânik Askerî Rüştiyesine kaydedildi.

Buna göre, Mustafa Kemal için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Mülkiye Rüştiyesindeki eğitimini tamamlamamıştı
- B) Eğitimine farklı bir şehirde devam ettiği
- C) Askerî eğitim almaya başladığı
- D) İsteklerini gerçekleştirmede kararlı davrandığı

5. Mustafa Kemal, Harp Akademisi yıllarında vatan, millet ve Türklük fikirleri ile Batı'ya dönük çağdaşlaşma düşüncelerini arkadaşlarına anlatmış ve okulda bu fikirlerini yaymak için de arkadaşlarıyla bir gazete çıkarma girişiminde bulunmuştur.

Bu durum, Mustafa Kemal ile ilgili aşağıdakilerden hangisine kanıt oluşturur?

- A) Liderlik özelliklerinin Harp Akademisi yıllarında gelişmeye başladığına
- B) Devlet yöneticileri ile görüşmeler yaptığına
- C) Avrupa'daki gelişmeleri yerinde takip ettiğine
- D) Ülkeyi içinde bulunduğu durumdan kurtardığına

6. Elif öğretmen, Mustafa Kemal'in eğitim gördüğü okulları anlatırken şu ifadelere yer vermiştir.

"Mustafa Kemal için artık ömrünün sonuna kadar devam edecek olan aile yuvası dışındaki hayat başlıyordu. Bundan sonra ev yaşantısı sadece izin ve tatil günlerinde olacaktı."

Buna göre, Elif öğretmenin bilgi verdiği okul aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Harp Okulu
- B) Harp Akademisi
- C) Manastır Askerî İdadisi
- D) Selânik Askerî Rüştiyesi

1.

Harita: Selanik'in coğrafi konumu

Sadece verilen haritadan yararlanılarak Selânik şehri için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Önemli bir jeopolitik konuma sahip olduğu
- B) Devletin başkenti ile Avrupa arasında köprü görevi üstlendiği
- C) Kara ve deniz ticaretinin gelişme gösterdiği
- D) Hoşgörü ortamının bulunduğu

2. Asker ya da subay olmak? Eski Osmanlı İmparatorluğu'nun son devrinde hele Osmanlı Rumelisi'nin ordu ve asker merkezlerinde yaşayan Türk çocuklarının büyük aşkıydı. Kadınlar ve çocuklar arasındaki başlıca konu askerlik hikâyeleriydi. Asker mekteplerinin çocukları ya da Harp Okulları gençleri, renkli üniformaları, süsleri ve yüksek sınıflarda kılıçlarıyla bütün diğer çocuklardan, gençlerden ayrılıyorlardı. Hele kılıçlar! Acaba ondan kut-sal, ondan üstün, hayale ondan daha çok hitap eden bir şey düşünülebilir miydi?

Bu anlatımdan hareketle Mustafa Kemal'in askerlik mesleğini seçmesinde aşağıdakilerden hangisinin etki sahibi olduğu söylenebilir?

- A) Babasının, asker olmasını istemesi
- B) Yaşadığı çevrede askerliğe değer verilmesi
- C) Eğitim gördüğü okullardaki öğretmenlerinin yönlendirmesi
- D) Kişilik özelliklerinin, askerlik mesleğine uygun olması

1. ÜNİTE: BİR KAHRAMAN DOĞUYOR

3.

MUSTAFA KEMAL'İN EĞİTİM GÖRDÜĞÜ OKULLAR					
Sivil Okullar	Eğitime Başladığı Yıl	Bulunduğu Şehir	Askerî Okullar	Eğitim Gördüğü Yıllar	Bulunduğu Şehir
Mahalle Mektebi	1886	Selânik	Selânik Askerî Rüştiyesi	1893 - 1896	Selânik
Şemsi Efendi Mektebi	1886	Selânik	Manastır Askerî İdadisi	1896 - 1899	Manastır
Selânik Mülkiye Rüştiyesi	1892	Selânik	Harp Okulu	1899 - 1902	İstanbul
			Harp Akademisi	1902 - 1905	İstanbul

Verilen tablodan yararlanılarak Mustafa Kemal'in eğitim hayatı ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Selânik'te başlayıp İstanbul'da sona ermiştir.
- B) Askerî eğitim hayatına adım attığı ilk şehir Manastır'dır.
- C) Üç farklı sivil okulda eğitim görmüştür.
- D) Askerî eğitimi on iki yıl sürmüştür.

4. Mustafa Kemal mahalle arkadaşları ile çok iyi anlaşır, sık sık onlarla buluşurdu. O zamanlar Selânik'te "mancık" adlı bir oyun çok modaydı. Bu bir çeşit "birdirbir" oyunuydu. Mustafa, bu oyuna katılmaz ama oyunu seyretmeyi çok severdi. Bir gün arkadaşları kendi aralarında kararlaştırarak Mustafa'yı yaka paça zorla oyuna soktu. Mustafa, sıra ile bütün arkadaşlarının üzerinden atladı ve sıra kendisine gelince eğilmeden dimdik durdu ve "Haydi atlayın! dedi. Arkadaşları başını yere doğru eğmesi konusunda ısrar ettikçe O, "Ben eğilmem, böyle atlarsanız atlayın!" diyordu. Hiç kimse onu başını eğmeye razı edemedi.

Verilen metinde Mustafa Kemal'in aşağıdaki kişilik özelliklerinden hangisi ön plana çıkmaktadır?

- A) Kararlılık
- B) İleri görüşlülük
- C) Vatanseverlik
- D) Eğitimcilik

BİLGİLERİMİZİ HATIRLAYALIM

BUHRANLAR BÜYÜK KAHRAMANLAR DOĞURUR

Mustafa Kemal Atatürk, olaylara ve geleceğe ait görüşleri ile her alanda büyük ve etkili düşünceleri olan büyük bir fikir adamıydı. Mustafa Kemal'in fikir hayatının gelişiminde yetiştiği aile ortamı, eğitim hayatı, öğretmenleri, askerî ve siyasi görevleri, görev yaptığı şehirler ve okuduğu kitaplar etkili oldu.

Mustafa Kemal'in fikir hayatının gelişimini sağlayan en önemli unsur özellikle tarih kitaplarını okumasıdır. Mustafa Kemal, henüz Selânik Askerî Rüştiyesine giderken dönemin önemli düşünürlerine ait eserleri okumaya başladı.

Atatürk'ün Fikir Hayatının Gelişmesine Etki Eden Düşünürler						
Namık Kemal	Tevfik Fikret	Ziya Gökalp	Voltaire	J. J. Rousseau	Montesquieu	Kant
Milliyetçilik ve Türkçülük konularında Atatürk'ü etkilediler.			İnsan hakları, demokrasi, eşitlik, adalet, hürriyet, akılcılık ve bilim konularında Atatürk'ü etkilediler.			

Namık Kemal: Mustafa Kemal, Manastır Askerî İdadisinde eğitim görürken vatan şairi Namık Kemal'in eserlerini okuyarak onun meşrutiyet sisteminin gerekliliği ve hürriyetin önemi üzerine görüşlerinden etkilendi. Mustafa Kemal, Harp Okulunda Namık Kemal'in eserlerini gizli gizli okumayı sürdürdü.

Mustafa Kemal, Namık Kemal'i "Türk milletinin yüzyıllardır beklediği ses" olarak nitelendirdi.

Tevfik Fikret: Öğrencilik yıllarından itibaren eserlerini takip ettiği Tevfik Fikret, Mustafa Kemal'in çağdaş ve inkılapçı kişiliğinin oluşmasında etkili oldu. Tevfik Fikret'in Sis, Ferda ve Rücu adlı şiirlerini çok seven Mustafa Kemal onun için "Hangi Türk şairi böyle inkılapçı şiirler yazmıştır?" dedi.

Namık Kemal ve Tevfik Fikret'in eserleri sayesinde Mustafa Kemal'in vatan ve millet sevgisi gelişti.

Mehmet Emin Yurdakul: Mustafa Kemal Türkçü şair Mehmet Emin Yurdakul'un şiirlerini Manastır Askerî İdadisindeyken okumaya başladı. Böylece Türk kültürü ve tarihi ile beslendi.

Ziya Gökalp: Mustafa Kemal Ziya Gökalp'in Türk Tarihi'nin bir bütün olarak değerlendirilmesi gerekliliği, halkın yararının gözetilmesi, eğitim ve öğretimin birleştirilmesi, dilin sadeleştirilmesi, din ve devlet işlerinin birbirinden ayrılması gibi görüşlerinden etkilendi.

Mustafa Kemal'in çağdaş Türk devletini oluşturma konusunda yaptığı bir çok inkılap Ziya Gökalp'tan etkilendiğinin göstergesidir.

Aydınlanma Felsefesi Düşünürleri: Mustafa Kemal Fransız İhtilali'nin fikir hazırlayıcılarından olan J. J. Rousseau, Montesquieu, Voltaire gibi düşünürlerin özgürlük, demokrasi ve milliyetçilik ile ilgili düşüncelerinden etkilendi. Mus-

1. ÜNİTE: BİR KAHRAMAN DOĞUYOR

tafa Kemal, Manastır Askerî İdadisinde eğitim görürken okuduğu J.J. Rousseau'nun eserlerinde yer alan ulusal egemenlik, ulusçuluk ve yurttaşlık gibi kavramlardan etkilendi. Mustafa Kemal, Rousseau'nun "Toplum Sözleşmesi" adlı eserinde önemli bulduğu yerlerin altını çizerek dikkatle okudu. Fransız düşünür Montesquieu'nun da cumhuriyetin erdemlerine dair fikirleri ile eserleri onun özgürlüğe dair düşüncelerinin gelişmesine katkı sağladı.

J.J. Rousseau'nun "Toplum Sözleşmesi" adlı eserinden

- Egemenlik, halk oyunun yürütülmesinden başka bir şey olmadığı için, bence hiçbir zaman başkasına devredilemez. İktidar başkasına geçebilir ama irade geçmez.
- Yalnız genel irade devletin güçlerini herkesin iyiliğine uygun olarak yönetebilir.

Atatürk'ten Düşünceler

- Kayıtsız, şartsız egemenliğin bir zerresini, sıfatı, ismi ne olursa olsun, hiçbir makama vermemek, verdirmemek gerekir.
- Her kuvvet ancak milletin irade ve emeline uymak suretiyle yaşayabilir.

MUSTAFA KEMAL'İN FİKİR HAYATINI ETKİLEYEN OLAYLAR

Mustafa Kemal'in fikir hayatının gelişmesinde içinde bulunduğu dönemin olaylarının da büyük rolü oldu. Atatürk'ün çeşitli konular ile ilgili yaşadıkları, gözlemleri ve okudukları bunlardan çıkardığı sonuçlar fikir dünyasını zenginleştirdi.

Mustafa Kemal Atatürk, Osmanlı Devleti'nin parçalanma ve çöküş sürecini yaşadığı bir dönemde dünyaya geldi. Onun doğup büyüdüğü günlerde Osmanlı Devleti ve dünya iki büyük gelişmenin etkisi altındaydı. Bunlardan biri Sanyı İnkılabı diğeri ise Fransız İhtilaliydi.

1789 yılında yaşanan Fransız İhtilali sonrasında ortaya çıkan milliyetçilik akımının etkisiyle Osmanlı Devleti'nin Balkan topraklarında yaşayan azınlıklar, bağımsızlık amaçlı isyan etmeye başladı. Bu olaylar Mustafa Kemal'in imparatorlukların parçalandığını görmesini ve ulus devlet modelini benimsemesini sağladı.

Mustafa Kemal, Manastır Askerî İdadisinde eğitim görürken 1897 Türk - Yunan Savaşı yaşandı. Mustafa Kemal yaşı küçük olmasına rağmen bu savaşa katılmak istedi. Bu savaşta Türk ordusu savaş meydanında zafer kazanmasına rağmen barış masasında istediğini elde edemedi. Bu olay Mustafa Kemal'de kazanılan askerî başarıların, siyasal başarılarla tamamlanması gerektiği düşüncesinin oluşmasında etkili oldu.

Bu durum Mustafa Kemal'in vatan ve millet sevgisine sahip olduğunun göstergesidir.

Atatürk'ün fikir hayatını etkileyen önemli olaylardan biri de I. Dünya Savaşı'dır. Bu savaşın sonunda yurdumuz işgale uğradı. Tarih boyunca bağımsız yaşamayı ilke edinen Türk milleti esir edilmek istenmekteydi. Padişah ve Osmanlı Hükûmeti işgallere karşı tepkisiz kaldı. Bu durumda Osmanlı Devleti'nin fiilen yıkıldığını gören Mustafa Kemal, onun yerine millî egemenliğe dayanan yeni bir Türk devleti kurmaya karar verdi.

Örnek Soru:

Fransız İhtilali'ne zemin hazırlayan Montesquieu (Monteskiyö) ve Jean Jacques Rousseau'nun (Jan Jak Russo) fikirleri Mustafa Kemal üzerinde etkili olmuştur. Mustafa Kemal "Egemenlik kayıtsız şartsız millettir." sözünü J.J. Rousseau'dan esinlenerek söylemiştir.

Buna göre, Mustafa Kemal ile ilgili;

- Fransız aydınlarının kitaplarını okuduğuna,
- Fikir dünyasının oluşumunda yabancı yazarların etki sahibi olduğuna,
- Millî egemenlik anlayışını savunduğuna

Çıkarımlarından hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız III

B) I ve II

C) I ve III

D) I, II ve III

ETKİNLİK 1

Aşağıdaki ifadelerden doğru olanların yanına "✓" yanlış olanların yanına "X" işareti koyunuz.

1. ☐ Mustafa Kemal'in fikir hayatının gelişiminde yalnız askerî eğitim alması etkili olmuştur.
2. ☐ Mustafa Kemal, Namık Kemal'i "Türk milletinin yüzyıllardır beklediği ses" olarak nitelendirmiştir.
3. ☐ Mustafa Kemal, J.J Rousseau'nun eserlerinde yer alan ulusal egemenlik, ulusçuluk ve yurtseverlik gibi kavramlardan etkilenmiştir.
4. ☐ Mustafa Kemal, I. Dünya Savaşı sonrasında çok uluslu bir yapıya sahip yeni bir devlet kurmayı düşünmüştür.
5. ☐ Mehmet Emin Yurdakul'un şiirleri Mustafa Kemal'in tarihe ilgi duymasına ortam hazırlamıştır.
6. ☐ Mustafa Kemal, Fransız İhtilali'ne ortam hazırlayan yazarların fikirlerinden etkilenmiştir.
7. ☐ Mustafa Kemal kazanılan askerî başarıların siyasi başarılarla tamamlanması gerektiğini savunmuştur.
8. ☐ Ziya Gökalp, Mustafa Kemal'in çağdaş ve inkılapçı kişiliğinin oluşmasında etkili olmuştur.
9. ☐ Milliyetçilik ve Türkçülük konularında Mustafa Kemal Voltaire ve Montesquieu'dan etkilenmiştir.
10. ☐ Mustafa Kemal'in, öğrencilik yıllarında okuduğu tarih ve edebiyat kitapları fikir hayatını şekillendirmiştir.
11. ☐ Mustafa Kemal'in fikir hayatının gelişmesindeki önemli unsurlardan biri tarih kitapları okumasıdır.
12. ☐ Mustafa Kemal, Ziya Gökalp için şiirlerinde "Bana millî benliğimin gururunu tattıran ilk anlatımı buldum." demiştir.
13. ☐ Mustafa Kemal'in farklı kültürleri yakından tanınması fikir hayatını olumsuz etkilemiştir.

ETKİNLİK 2

Aşağıdaki yazarları ve gelişmeleri Mustafa Kemal'in fikir hayatı üzerinde oluşturdukları etkiler ile eşleştiriniz.

a	Vatan ve hürriyet düşüncesi	1	Millî bilinç kazaması
b	Çağdaş ve inkılapçı oluşu	2	Siyasi başarıların önemini anlaması
c	Tarih kitapları okuması	3	Demokrasi, insan hakları, özgürlük fikirlerinin oluşması
d	Türk-Yunan savaşı	4	Namık Kemal
e	Fransız düşünürlerini okuması	5	Ziya Gökalp

ETKİNLİK 3

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan alanları doğru kelimelerle tamamlayınız.

1. İntibah adlı romanı ve Vatan Yahut Silistre adlı tiyatrosu ile tanınmıştır.
2. Namık Kemal, şairi olarak bilinmektedir.
3. Mustafa Kemal, Manastır Askerî İdadisinde okurken Savaşı'na katılmak istemiştir.
4. Fransız İhtilali sonrasında ortaya çıkan akımı nedeniyle Mustafa Kemal, ulus devlet modelini benimsemiştir.
5. Mustafa Kemal, dilin sadeleştirilmesi konusunda 'den etkilenmiştir.
6. Mustafa Kemal, Fransız düşünürlerinden 'ın akılcılık, bilimsellik gibi düşüncelerinden etkilenmiştir.
7. Eğitim gördüğü özellikleri Mustafa Kemal'in fikir hayatının gelişiminde etkili olmuştur.

1. ÜNİTE: BİR KAHRAMAN DOĞUYOR

1. Farklı şehirlerde eğitim gören Mustafa Kemal, Osmanlı Devleti'nin farklı bölgelerinde de subay olarak görev yaptı. Bu görevleri sırasında devletin ve halkın içine düştüğü durumu yakından görme fırsatı elde etti. Mustafa Kemal, şahit olduğu bu durumlardan rahatsızlık duyup kurtuluş çareleri üzerine düşünceler geliştirdi.

Bu durumun Mustafa Kemal'e aşağıdakilerden hangisine yönelik katkı sağladığı söylenebilir?

- A) Askerî deneyim kazanma
- B) Fikir hayatını geliştirme
- C) Halk tarafından tanınma
- D) Devlet yönetiminde görev alma

2. Tevfik Fikret'in Sis, Ferda ve Rücu adlı şiirlerini çok seven Mustafa Kemal; onun için, "Hangi Türk şairi böyle inkılapçı şiirler yazmıştır?" demiştir.

Buna göre, Tevfik Fikret'in Mustafa Kemal'in aşağıdaki kişilik özelliklerinden hangisinin gelişimine katkı sağladığı söylenebilir?

- A) Yenilikçi düşüncesinin
- B) İleri görüşlülüğünün
- C) Liderliğinin
- D) Teşkilatçılığının

3. Askerî liseden beri Namık Kemal ile Tevfik Fikret'in şiirlerini elimden düşürmezdim. Vatan duygusunun ne olduğunu Namık Kemal'den öğrenmişimdir. Tevfik Fikret, "Yurdum yeryüzü, ulusum insan soyu." diyen şairdir. Anlıyordum ki insanca düşünemeyen; ulusallığın ne olduğunu, ulusların ancak tarihleriyle, dilleriyle, uygarlığa katkıları ile varlık göstereceğini, bu varlıkları gözü gibi koruması gerektiğini kavrayamaz.

Adnan Binyazar / Atatürk Anlatıyor

Bu metne göre, Namık Kemal ve Tevfik Fikret'in Mustafa Kemal'e aşağıdakilerden hangisinde etki ettiği söylenebilir?

- A) Düşünce dünyasının gelişmesinde
- B) Siyasi faaliyetlere başlamasında
- C) Asker olmak istemesinde
- D) Yabancı dil eğitimine önem vermesinde

4.

 Namık Kemal	 Tevfik Fikret	 Voltaire	 Rousseau
 Ziya Gökalp		 Montesquieu	
Milliyetçilik ve Türkçülük konularında Atatürk'ü etkilediler.		İnsan hakları, demokrasi, eşitlik, adalet ve hürriyet konularında Atatürk'ü etkilediler.	

Verilen bilgilerden hareketle Mustafa Kemal ile ilgili;

- I. Fikir hayatının gelişmesinde farklı düşünürlerin etkisinin olduğuna,
- II. Yerli ve yabancı düşünce insanlarını takip ettiğine,
- III. Eserlerini takip ettiği yerli düşünürler ile aynı dönemde eğitim gördüğüne

çıkarımlarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız III
- C) I ve II
- D) I, II ve III

5. Vasfi Çınar'ın Atatürk'e şöyle söylediğini duydum: "Paşam! Tarihle uğraşıp kafanızı yormayın. 19 Mayıs'ta Samsun'a böyle kitap okuyarak mı çıktınız?"

Atatürk gülümseyerek şöyle karşılık verdi: "Ben çocukken çok fakirdim. İki kuruş elime geçince bunun bir kuruşunu kitaba verirdim. Eğer böyle olmasaydım ben "Atatürk" olamazdım."

Bu sözler, Mustafa Kemal'in düşünce dünyasında aşağıdakilerden hangisinin önemli bir yere sahip olduğunu göstermektedir?

- A) Çok fazla kitap okumasının
- B) Eğitim gördüğü okulların
- C) İçinde doğup büyüdüğü ortamın
- D) Dünyada meydana gelen olayların

1.

Şiirlerine ilgi duyduğum Namık Kemal'in "Gerçeğin ışığı, düşünce tartışmalarından doğar." diye bir sözü vardı. Arkadaşlarımızla tartıştıkça bunun doğruluğu ortaya çıkıyordu. Kimi zaman yalnızca yurt kavramı üzerine saatlerce tartıştığımız oluyordu. Tartışma sonrasında o konuda benim de etkili düşünceler ürettiğime inanmaya başlamıştım.

Adnan BİNYAZAR / Atatürk Anlatıyor

Buna göre, Namık Kemal'in Mustafa Kemal üzerinde;

- I. Düşüncelerini dikkate alma,
- II. Fikirlerini uygulamaya koyma,
- III. Farklı düşünceleri beraber konuşma

gibi etkilerden hangilerini oluşturduğu söylenebilir?

A) Yalnız I

B) I ve II

C) II ve III

D) I, II ve III

2. Aşağıda Mustafa Kemal'in fikir dünyasını etkileyen bazı olaylara yer verilmiştir.

OLAYLAR	ETKİLERİ
1789 Fransız İhtilali	İhtilal sonrası ortaya çıkan milliyetçilik akımının etkisiyle Osmanlı Devleti'ndeki azınlıkların bağımsızlık amaçlı isyan etmesi, Mustafa Kemal'in imparatorlukların parçalandığını görmesini ve ulus - devlet modelini benimsemesini sağladı.
1897 Osmanlı - Yunan Savaşı	Türk ordusu savaş meydanında zafer kazanmasına rağmen barış masasında istediğini elde edememişti. Bu durum Mustafa Kemal'de askerî başarıların siyasal başarılarla tamamlanması düşüncesini oluşturdu.

Bu olayların, Mustafa Kemal'in;

- I. Yaşanılan gelişmelerden tecrübe edinme,
- II. Geçmişte yaşanan olayları dikkate alarak hareket etme,
- III. Diplomasi başarısının önemini kavrama

kazanımlarından hangilerini edinmesinde etkili olduğu söylenebilir?

A) Yalnız III

B) I ve II

C) II ve III

D) I, II ve III

1. ÜNİTE: BİR KAHRAMAN DOĞUYOR

3.

J.J. Rousseau'nun "Toplum Sözleşmesi" Adlı Eserinden

- Egemenlik halk oyunun yürütülmesinden başka bir şey olmadığı için bence hiçbir zaman başkasına devredilemez. İktidar başkasına geçebilir ama irade geçemez.
- Yalnız genel irade devletin güçlerini herkesin iyiliğine uygun olarak yönetebilir.

Atatürkten Düşünceler

- Kayıtsız şartsız egemenliğin bir zerresini, sıfatı, ismi ne olursa olsun, hiçbir makama vermemek, verdirmemek gerekir.
- Her kuvvet ancak milletin irade ve emeline uymak suretiyle yapılır.

Verilen sözler karşılaştırıldığında J.J. Rousseau'nun Mustafa Kemal'in aşağıdaki alanlardan hangisine yönelik fikirlerinde etki sahibi olduğu söylenebilir?

- A) Askerî B) Ekonomi C) Siyasi D) Eğitim

4. Mustafa Kemal, Alfred Feuillet'in "Avrupa Milletleri Ruhiyatı" adlı kitabının şu bölümünün altını çizmiştir. "Siyasi birlik meydana getirilmiş olmasına rağmen eyaletler arasında hoşgörüsüzlük tamamen sönmüş değildir. Verilen ahlak, eyaletlere göre başka başka olup henüz merkezîyet fikri yoktur.

... Feuillet buna "millî ruh eksikliği" der. Millî ruh, milletin bir ideale sahip olmasıyla doğar.

Buna göre, okuduğu bu satırlar Mustafa Kemal'in fikir hayatında aşağıdakilerden hangisinin oluşumuna katkı sağlamıştır?

- A) Halkın görüşlerine devlet yönetiminde yer verme
B) Birlik ve beraberlik içinde hareket etme
C) Dünyada yaşanan gelişmeleri sürekli takip etme
D) Çok uluslu devlet modeli oluşturma

5. Aşağıda Mustafa Kemal'in fikir hayatının şekillenmesinde rol oynayan Jean Jacques Rousseau ile ilgili bazı bilgiler verilmiştir.

İnsan hakları, eşitlik ve demokrasi konusundaki yazılarıyla dünya tarihinde etkili olmuştur. Kanunların doğrudan halk tarafından yapılmasını savunarak halk egemenliği ve doğrudan demokratik temsil prensiplerini ortaya atmıştır.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi Mustafa Kemal'in Jean Jacques Rousseau'dan etkilendiğinin göstergesidir?

- A) Sofya'da ateşemiliterlik yaparken I. Dünya Savaşı'nda görev almak istemesi
B) Trablusgarp bölgesini savunmak için bölgeye gönüllü gitmesi
C) Manastır Askerî İdadisinde okurken Osmanlı - Yunan Savaşı'na katılmak için okuldan kaçması
D) Meşrutiyet'e karşı çıkan 31 Mart Ayaklanmasını bastıran ordunun kurmay başkanlığını yapması

BİLGİLERİMİZİ HATIRLAYALIM

MUSTAFA KEMAL GÖREV BAŞINDA

Mustafa Kemal'in ilk görev yeri Suriye'deki Şam şehri oldu. Mustafa Kemal, Şam'dayken ülkenin içinde bulunduğu sorunlara çözüm üretmek için bazı komutan arkadaşlarıyla Vatan ve Hürriyet Cemiyetini kurdu.

Mustafa Kemal'in yaptığı bu çalışma vatanseverlik, liderlik ve teşkilatçılık özelliklerini yansıtmaktadır.

Mustafa Kemal, gizlice geldiği Selânik şehrinde Vatan ve Hürriyet Cemiyetinin şubasını açtı. Cemiyetin Selânik şubesi, süreç içerisinde İttihat ve Terakki Cemiyeti ile birleşme kararı aldı. Ancak Mustafa Kemal, bir süre sonra İttihat ve Terakki Cemiyeti üyeleriyle fikir ayrılığına düşünce cemiyetten ayrıldı. Mustafa Kemal, stajını Şam'da bulunan 5. Ordu'da tamamladıktan sonra 1907 yılında "kıdemli kurmay yüzbaşı" olarak merkezi Manastır'da bulunan 3. Ordu karargâhının Selânik biriminde göreve atandı.

II. Meşrutiyet'in ilanından sonra meşrutiyet karşıtı grupların kışkırtmasıyla İstanbul'da çıkan ayaklanmayı Selânik'ten gelen Hareket Ordusu bastırdı (31 Mart Vakası). Mustafa Kemal, Mahmut Şevket Paşa komutasındaki bu orduda kurmay başkanlığı görevini üstlendi.

Mustafa Kemal, 21 Nisan 1909'da Hareket Ordusu'nun kurmay başkanı imzasıyla yayımladığı emirde "Hareket Ordusu görevini, yalnız askerî yönden yapacaktır. Politik konular ve bu konuda İstanbul ile görüşme yapmak şimdilik görev dışıdır." sözlerine yer verdi.

Bu emir, Mustafa Kemal'in ordu ile siyaset işlerinin ayrı yürütülmesi düşüncesini savunduğunun göstergesidir.

Mustafa Kemal, 1910 yılında Fransa'da gerçekleşen İngiliz ve Fransız birliklerinin ortaklaşa düzenlediği Picardie (Pikardi) manevralarına Osmanlı ordusunu temsilen katıldı. Burada askerlik ile ilgili üstün yeteneklerini ortaya koyma fırsatı buldu.

TRABLUSGARP SAVAŞI (1911 - 1912)

İtalya, sömürge elde etmek ve Akdeniz'e egemen olmak için 23 Eylül 1911 tarihinde Osmanlı Devleti'nin Kuzey Afrika'daki son toprak parçası olan Trablusgarp'ı işgal etti. Osmanlı Devleti, bölgeye karadan ve denizden yardım gönderilecek durumda değildi. Bunun üzerine halkı İtalyanlara karşı harekete geçirmek için bazı gönüllü Türk subayları gizlice Trablusgarp'a gitti. Mustafa Kemal, gazeteci kimliği ve Şerif takma adıyla Mısır üzerinden gizlice Trablusgarp'a ulaştı.

Mustafa Kemal ve arkadaşları yerli halkı teşkilatlandırarak İtalyanlara karşı örgütlediler. Derne, Tobruk ve Bingazi'de başarılı mücadeleler vererek İtalyanların iç bölgelere doğru ilerlemesine izin vermediler. Mustafa Kemal ilk defa gerçek bir savaş deneyimini ve ilk askerî başarısını Trablusgarp'ta kazandı. Trablusgarp'ta sömürgeciliğe karşı ilk savaşını gerçekleştiren Mustafa Kemal, başarısından dolayı binbaşığa yükseldi.

Mustafa Kemal'in Trablusgarp'taki çalışması teşkilatçılık özelliğini yansıtırken bu görev, Millî Mücadele yıllarında milleti düşmana karşı örgütleme adına deneyim kazanmasına da katkı sağladı.

Trablusgarp'taki direnişe karşı başarılı olamayan İtalya, Osmanlı Devleti'ni baskı altında tutmak için Oniki Ada'yı işgal etti. On iki Ada'nın işgal edildiği dönemde Balkan Savaşlarının başlaması nedeniyle Osmanlı Devleti, İtalya ile Uşi Antlaşması'nı imzaladı ve Trablusgarp ile Bingazi'yi İtalyanlara verdi. (18 Ekim 1912) On iki Ada ise Yunan işgaline karşı tedbir amaçlı geçici olarak Balkanlardaki savaş bitene kadar İtalya'ya bırakıldı. Ancak İtalya bu adaları bir daha Osmanlı Devleti'ne iade etmedi.

Trablusgarp'ın İtalya'ya verilmesi ile Osmanlı Devleti Kuzey Afrika'daki son toprak parçasını da kaybetti.

BALKAN SAVAŞLARI

I. BALKAN SAVAŞI (1912-1913)

1912 yılında Yunanistan, Bulgaristan, Sırbistan ve Karadağ birleşerek Osmanlı Devleti'nin Balkanlardaki egemenliği-ne son vermek için Osmanlı Devleti'ne savaş ilan ettiler. Siyasi, askerî ve her bakımdan zor durumda olduğu bir dönemde savaşa giren Osmanlı Devleti ordudaki siyasal gruplaşmalar, emir komuta zincirinin kopması, önemli sayıda bir kuvvetin Balkanlardan Hicaz'a gönderilmesi, buna ek bir o kadar askerin de terhis edilmesi gibi nedenlerle savaşı kaybetti. Savaş sonrasında Edirne, Bulgarların eline geçti ve ilerleyen Bulgar kuvvetleri İstanbul sınırına dayanınca Osmanlı yöneticileri barış istemek zorunda kaldı.

I. Balkan Savaşı'nın kaybedilmesinde ordunun siyasete karışması önemli rol oynadı. Bu durum daha önceden ordunun siyasetten uzak durması gerektiğini belirten Mustafa Kemal'in ileri görüşlü bir lider olduğunu kanıtlamaktadır.

Bulgaristan, Sırbistan, Karadağ ve Yunanistan ile Osmanlı Devleti arasında imzalanan Londra Antlaşması ile Midye-Enez hattının batısındaki Balkan toprakları Edirne dahil olmak üzere kaybedildi. Savaşın yarattığı kargaşadan yararlanan Arnavutluk bağımsızlığını ilan etti.

Mustafa Kemal, Trablusgarp Savaşı'nın sona ermesi üzerine Balkan Savaşlarına katılmak için İstanbul'a geldi ve Gelibolu'da bulunan Bolayır Kolordusu'nun harekât dairesi başkanlığına atandı. Mustafa Kemal, Balkan Savaşlarına katıldığı sırada Osmanlı Devleti savaşı kaybetmek üzereydi. Bu durum karşısında Mustafa Kemal, durumu değiştirmek için çözüm önerilerinde bulundu ancak Mustafa Kemal'in önerileri kabul görmedi.

II. BALKAN SAVAŞI (1913)

Balkan Devletleri I. Balkan Savaşı sonrasında imzaladıkları Londra Antlaşması'yla elde ettikleri toprakları paylaşmada anlaşamayınca II. Balkan Savaşı çıktı. Sırbistan, Karadağ ve Yunanistan; Bulgaristan'a karşı savaş açtı. II. Balkan Savaşı'na fiilen katılmayan Osmanlı Devleti, Bulgaristan'ın düştüğü zor durumdan yararlanarak Edirne'yi kurtardı. Tüm cephelerde zor duruma düşen Bulgaristan yenilgiyi kabul etmek zorunda kaldı. Osmanlı Devleti ile Bulgaristan arasında imzalanan İstanbul Antlaşması ile Edirne ve Kırklareli Bulgaristan'dan geri alındı. Meriç Nehri iki devlet arasında sınır olarak kabul edildi. II. Balkan Savaşı'nın yaşandığı sırada Gelibolu Kurmay Başkanı olarak görev yapan Mustafa Kemal, Edirne'nin geri alınmasında önemli katkı sağladı.

MUSTAFA KEMAL SOFYA'DA (1913)

Mustafa Kemal, Balkan Savaşları'ndan sonra Bulgaristan'ın başkenti Sofya'ya askerî ataşe olarak atandı. (1913) Mustafa Kemal, Ali Fethi Bey'le Sofya'da ilk kez bir operaya katıldı. Gösteriyi Çar Nikola'nın daveti üzerine onun lo-casında izlediler. Bu gelişme hem Bulgar yetkilileri içinde itibarını artırdı hem de diğer ülke diplomatları tarafından tanınmasını sağladı. Bu sayede Avrupalı diplomatların Osmanlı Devleti'ne bakışları hakkında bilgi topladı.

Mustafa Kemal'in askerî ataşe olarak Sofya'da görev yapması askerî ve diplomatik ilişkilerde deneyim kazanmasını sağladı.

Örnek Soru:

I. Balkan Savaşı, Yunanistan, Bulgaristan, Sırbistan, Karadağ ile Osmanlı Devleti arasında imzalanan Londra Antlaşması ile sona erdi. Bu antlaşma ile Osmanlı Devleti Midye - Enez hattının batısındaki Balkan topraklarını Edirne dahil olmak üzere kaybetti. Savaşın yarattığı kargaşa ortamından faydalanan Arnavutluk bağımsızlığını ilan etti.

Buna göre, I. Balkan Savaşı'nın;

- I. Doğu Trakya'nın kaybedilmesi,
- II. Rumeli topraklarındaki Osmanlı egemenliğinin sona ermesi,
- III. Balkanlardaki ülke sayısında artış yaşanması

gelişmelerinden hangilerine ortam hazırladığı söylenebilir?

A) Yalnız I

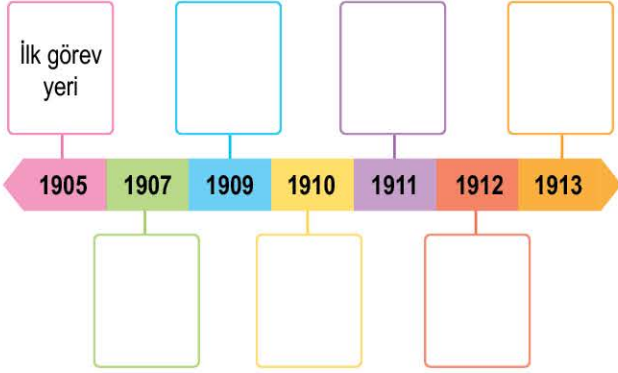
B) Yalnız II

C) I ve II

D) I, II ve III

ETKİNLİK 1

Aşağıdaki tarih şeridinde Mustafa Kemal'in askerlik hayatı ile ilgili boş bırakılan alanları örnekteki gibi doldurunuz.

ETKİNLİK 2

Aşağıdaki ipucu bilgilerini okuyarak bilginin numarasını ilgili olduğu gelişmenin kutusunun içine yazınız.

- Osmanlı Devleti, Kuzey Afrika'daki son toprak parçasını kaybetti.
- Edirne ve Kırklareli Bulgaristan'dan geri alındı.
- Arnavutluk bağımsızlığını ilan etti.
- On iki Ada geçici olarak İtalya'ya bırakıldı.
- Selânik'ten gelen Hareket Ordusu isyanı bastırdı.
- Osmanlı Devleti'nin başkentinde yaşandı.
- Mustafa Kemal gazeteci kimliği ve "Şerif" takma adıyla bölgeye gitti.
- Meşrutiyet yönetimine karşı olanlar tarafından başlatıldı.
- Sömrügecilik yarışı yaşanmasında etkili oldu.

ETKİNLİK 3

Aşağıda verilen soruların cevaplarını "Evet" ya da "Hayır" olarak belirleyip "✓" işareti koyunuz.

- Mustafa Kemal, Trablusgarp Savaşı'ndaki başarısından dolayı albaylığa mı yükselmiştir?
☐ Evet ☐ Hayır
- Mustafa Kemal, Hareket Ordusunda kurmay başkanlık görevini mi üstlenmiştir?
☐ Evet ☐ Hayır
- II. Balkan Savaşları sırasında Osmanlı Devleti Doğu Trakya topraklarını kaybetmiş midir?
☐ Evet ☐ Hayır
- Mustafa Kemal, Şam'da İttihat ve Terakki Cemiyetini mi kurmuştur?
☐ Evet ☐ Hayır
- Mustafa Kemal, Sofya'da askerî ataşe olarak mı görev yapmıştır?
☐ Evet ☐ Hayır
- Mustafa Kemal'in cemiyet kurması teşkilatçılık özelliğini yansıtır mı?
☐ Evet ☐ Hayır
- Trablusgarp Savaşı sonrasında Londra Antlaşması mı imzalanmıştır?
☐ Evet ☐ Hayır
- Sırbistan I. Balkan Savaşı sonrasında mı bağımsızlığını ilan etmiştir?
☐ Evet ☐ Hayır
- Mustafa Kemal, Balkan Savaşlarında görev almış mıdır?
☐ Evet ☐ Hayır
- 31 Mart İsyanı Meşrutiyet yönetimine karşı mı çıkmıştır?
☐ Evet ☐ Hayır

1. ÜNİTE: BİR KAHRAMAN DOĞUYOR

1. Mustafa Kemal;

- 1910 yılında orduyu temsilen Picardie'de yapılacak askerî manevraları izlemesi amacıyla Fransa'ya gönderildi. Burada edindiği gözlemlerini rapor hâlinde hazırladı.
- 1913 yılında Sofya Ataşemiliterliğine atandı. Burada Batı'daki kalkınma sebeplerini araştırırken konuşulanlardan ve gözlemlediklerinden öğrendiklerini İstanbul'a raporla iletti.

Buna göre, Mustafa Kemal ile ilgili;

- Çeşitli görevlerle farklı ülkelerde bulunduğu,
- Görevleri sırasında elde ettiği izlenimlerini raporlaştırdığına,
- Gözlemlerini sadece askerî alana yönelik gerçekleştirdiğine

çıkarımlarından hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I	B) Yalnız II
C) Yalnız III	D) I ve II

2. Mustafa Kemal, Trablusgarp Savaşı'nda yaralanmasını şöyle ifade eder:

"100 kişi kadar mücahit ve koruyucuyla düşmana taarruz ettim. 500 metreye kadar yaklaştım. Üzerimize ateş açıldı. Sağ kolumdan kurşunla yaralandım. Çok kan kaybediyorsam da askerinin manevi kuvvetini bozmamak için savaş hattından çekilmeyeceğim."

Bu sözler Mustafa Kemal'in;

- Liderlik,
- Cesaretlilik,
- Vatanseverlik

gibi kişilik özelliklerinden hangileri ile ilişkilendirilebilir?

A) Yalnız I	B) I ve II
C) II ve III	D) I, II ve III

3. Balkan Savaşları sonrasında Girit, Yunanistan'a bağlandı. Osmanlı Devleti yüz milyon frank karşılığında Doğu Rumeli'den tümüyle çekildi. Avusturya-Macaristan İmparatorluğu, Bosna-Hersek'i kendisine bağladı. Ege'de On İki Ada elden çıktı. Selânik, Yunanlar tarafından işgal edildi. Bulgar ordusu İstanbul'un dibine kadar ilerledi.

Buna göre, Balkan Savaşları ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- Sınır değişikliklerine neden olduğu
- İstanbul'un Bulgaristan'ın idaresine girdiği
- Yunanistan'ın denizlerdeki hâkimiyetini artırdığı
- Doğu Rumeli Türklerinin topraklarını kaybettiği

4. Mustafa Kemal'in Trablusgarp Savaşı'nda geliştirdiği kuram ve taktikler, Millî Mücadele'nin ilk evresinde işine çok yarayacaktır.

Buna göre, Trablusgarp Savaşı'nın Mustafa Kemal'e katkısı aşağıdakilerden hangisine yönelik olmuştur?

- Askerî deneyim kazanma
- Millî Mücadele hareketini başlatma
- Diplomasi hakkında bilgi sahibi olma
- Farklı ülkelerin yönetimi ile ilgili bilgi edinme

5. Mustafa Kemal, Meşrutiyet yönetiminin ilanına karşı 13 Nisan 1909'da İstanbul'da çıkan 31 Mart İsyanı'nın bastırılması amacıyla Selânik'te hazırlanan Hareket Ordusu'nda kurmay yüzbaşı olarak görev yapmıştır. Bu ordu, İstanbul'a gelerek 31 Mart İsyanı'nı bastırmıştır.

Buna göre, Mustafa Kemal ile ilgili;

- Meşrutiyet yönetiminden yana olduğuna,
- İlk görev yerinin Selânik olduğuna,
- Siyasal düzenin korunmasına yönelik mücahedelelerde görev aldığına

çıkarımlarından hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız III	B) I ve II
C) I ve III	D) I, II ve III

Harita: Trablusgarp Savaşı'nda İtalyan yayılcılığı

Verilen haritaya göre, İtalya'nın Trablusgarp Savaşı'nda Osmanlı Devleti'ne yönelik izlediği politika ile;

- I. Karadan savunma imkânı olmadığı bir bölgeye yönelme,
- II. Akdeniz'deki egemenlik alanını daraltmak isteme,
- III. İngiltere ile sınır komşusu olmasını engelleme

amaçlarından hangilerini gerçekleştirmeye çalıştığı söylenebilir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) II ve III
- D) I, II ve III

2. Aşağıda Mustafa Kemal'in Yüzbaşı Salih Bozok'a 9 Mayıs 1912 tarihinde yazdığı mektuptan bir bölüm verilmiştir.

"Biz, vatana borçlu olduğumuz fedakârlık derecesini düşündükçe bugüne kadar yaptığımız hizmeti pek değersiz buluyoruz. Vicdanımızdan gelen ses bize, vatanın sıcak ve samimi ufuklarını tümüyle temizlemedikçe görevimizi tamamlamış sayılmayacağımızı söylüyor. Vatan mutlaka esenliğe kavuşacak, millet mutlaka mesut olacaktır. Çünkü kendi geleceğini, kendi mutluluğunu, ülkenin ve milletin geleceği ve mutluluğu için feda edebilecek vatan evlatları az değildir."

Bu sözler, Mustafa Kemal'in aşağıdaki kişilik özelliklerinden hangisi ile ilişkilendirilemez?

- A) Kararlılık
- B) Ümitsizliğe yer vermeme
- C) Vatan ve millet sevgisi
- D) Çok yönlülük

1. ÜNİTE: BİR KAHRAMAN DOĞUYOR

3.

TARİH	OLAY
Şubat 1905	Mustafa Kemal'in kurmaylık stajı için Şam'daki 5. Ordu'ya atanması
Ekim 1905	Mustafa Kemal'in Şam'da arkadaşlarıyla beraber Vatan ve Hürriyet Cemiyetini kurması
Ekim 1907	Mustafa Kemal'in İttihat ve Terakki Cemiyetine üye olması
Nisan 1909	Mustafa Kemal'in 31 Mart İsyanı'nı bastırmak için hazırlanan Hareket Ordusu'nda yer alması
Ekim 1911	Mustafa Kemal'in Trablusgarp'a gönüllü gitmek üzere arkadaşlarıyla İstanbul'dan ayrılışı
Mart 1912	Mustafa Kemal'in Derne Komutanlığı'na atanması ve İtalyan işgaline karşı başarıyla mücadele etmesi
Ekim 1912	Mustafa Kemal'in Balkan Savaşları'nın başlaması üzerine Derne'den İstanbul'a hareketi

Verilen tablodan hareketle Mustafa Kemal ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Askerlik görevinin yanı sıra farklı faaliyetlerde bulunduğu
B) Farklı zamanlarda farklı coğrafyalarda görev yaptığı
C) Katıldığı tüm mücadelelerde Osmanlı Devleti'nin başarı kazandığı
D) XX. yüzyılın başlarında Osmanlı ordusunda görev yapmaya başladığı

4. Şevket Süreyya Aydemir'in ifadesiyle; I. Balkan Savaşı'nda asker sayısı az olmayan Osmanlı Devleti "Sanki bir-biriyle bağlantısı olmayan insanlardan oluşan bir yığıntı gibi, gizemli bir üflemeyle birdenbire havaya savrulmuş; Rumeli'deki Türk birlikleri aydınlatılması güç bir uyuşukluğun, uyanılmayan bir uykunun sersemliği içinde" dağılıp gitmişti.

Bu sözler, Balkan Savaşları'nda yaşanan kayıplarda;

- I. Subaylar arasında irtibatın zayıf olması,
II. Ordunun elindeki askerî teçhizatın yetersiz olması,
III. Vatanı savunma anlayışının etkisini yitirmesi

durumlarından hangilerinin etkili olduğuna kanıt oluşturmaktadır?

- A) Yalnız II
B) I ve III
C) II ve III
D) I, II ve III

1. ÜNİTE: BİR KAHRAMAN DOĞUYOR

1. **Tanım:** Osmanlılık, Osmanlı Devleti'nde yaşayan tüm milletleri (Türk, Arap, Ermeni, Rum, Bulgar) din, dil ve ırk ayrımı gözetmeden eşit vatandaş kabul etmeyi amaçlar.

Durum: Osmanlı Devleti Balkan Savaşları sonucunda Balkanlarda büyük topraklar kaybetti. Bu topraklarda yaşayan birçok farklı millet ve etnik grup bağımsızlıklarını ilan etti ya da başka devletlere katıldı.

Verilen tanım-durum birlikte değerlendirildiğinde;

- Balkan Savaşları sonrasında Osmanlılık fikir akımı önemini kaybetmiştir.
- Balkan Savaşlarının çıkmasında Osmanlılık akımını savunular etkili olmuştur.
- Osmanlılık fikir akımı ulus devlet modelini savunmuştur.

Yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I	B) Yalnız III
C) I ve II	D) II ve III

2. Mustafa Kemal, Trablusgarp Savaşı sırasında Tobruk ve Derne'da başarılı bir savunma hattı kurarak İtalyanların ülkenin içlerine girmesine izin vermedi. Trablusgarp'ta ilk askeri başarısını kazanan Mustafa Kemal binbaşılığa terfi etti.

Buna göre, Trablusgarp Savaşı'ndaki Mustafa Kemal ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- Liderlik özelliği ön plana çıkmıştır.
- Askerlik kariyerine katkı sağlamıştır.
- Siyasi görevler üstlenmiştir.
- Başarılı bir savunma gerçekleştirmiştir.

3. Harp Akademisine devam eden Mustafa Kemal'i, okul arkadaşlarından Asım Gündüz şöyle anlatıyor: "Doğup büyüdüğü Selanik'in Batı'ya daha çok bağlantılı bulunması sebebiyle olacak, dikkat çeken fikirleri vardı. Etrafına topladığı arkadaşlarıyla cesaretle konuşur ve onları güzel konuşmasıyla kısa zamanda tesiri altına alırdı... Bizler vatan, millet ve Türklük fikirlerini ilk defa Harp Akademisi sıralarında ondan duymuştuk."

Buna göre Asım Gündüz, Mustafa Kemal'in aşağıdaki yönlerinden hangisini ifade etmiştir?

- Milliyetçi duygulara sahip olduğunu
- Hitabet yeteneğinin güçlü olduğunu
- Millî bilinci sağlamak için halk arasında örgütlenmeyi başlattığını
- Doğduğu çevrenin fikir dünyasını etkilediğini

4. I. Meşrutiyet'in ilanı ile açılan Osmanlı Mebusan Meclisinde 69 Müslüman milletvekiline karşılık 46 gayrimüslim milletvekili bulunuyordu. Böylece Müslümanların yanında gayrimüslimler de temsil edilme hakkına kavuşmuştu.

Buna göre, yapılan bu çalışmanın;

- İslamcılık,
- Batıcılık,
- Osmanlılık

gibi fikir akımlarından hangilerinin amacına ters düştüğü söylenebilir?

A) Yalnız I	B) Yalnız II
C) I ve II	D) II ve III

1. ÜNİTE: BİR KAHRAMAN DOĞUYOR

5. **Vatan ve Hürriyet Cemiyeti:** Mustafa Kemal, Şam'da bulunduğu sırada birkaç arkadaşıyla birlikte Vatan ve Hürriyet Cemiyetini kurdu. Daha sonra yıkılmanın önüne geçebilmek amacıyla ortaya koyduğu fikirlerini daha iyi yayabilmek için bu cemiyetin Selanik'te şubelerini açtı.

31 Mart Olayı: İstanbul'da nisan ayında Meşrutiyetin ilanı'na karşı çıkan bu ayaklanmayı, kurmay başkanlığını Mustafa Kemal'in yaptığı ordu bastırdı.

Verilen gelişmelere bakılarak Mustafa Kemal için;

- I. Ülke başkentinde huzurun sağlanmasına katkı sağladığı,
- II. Memleketin kurtuluşu için teşkilatlı çalışmaya önem verdiği,
- III. Farklı coğrafyalarda farklı çalışmalarda bulunduğu

durumlarından hangilerinin söylenmesi doğru olur?

- A) Yalnız III
B) I ve II
C) II ve III
D) I, II ve III

6. Mustafa, askerî rüştiye sınavlarına asker olmasını istemeyen annesine haber vermeden girmiş ve sınavı kazanmıştır. Böylece başarılarla dolu askerlik hayatına ilk adımı atmıştır.

Bu bilgiden hareketle Mustafa Kemal ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Eğitim hayatına ara vermek zorunda kaldığına
B) Kendi iradesiyle kendi yolunu çizdiğine
C) Eğitim hayatına askerî okulda başladığına
D) Mesleğini annesinin isteğine göre belirlediğine

7.

Verilen haritadan hareketle XIX. yüzyılın sonu ve XX. yüzyılın başlarında Osmanlı Devleti'nin durumu ile ilgili;

- I. Avrupalı devletler tarafından topraklarına göz dikildiğine,
 - II. Trablusgarp topraklarının İtalya tarafından ele geçirilmek istendiğine,
 - III. Toprak bütünlüğünün zarar gördüğüne
- çıkarmalarından hangilerine ulaşılabilir?**

- A) Yalnız I
B) I ve II
C) II ve III
D) I, II ve III

8. Sanayi İnkılabı sonrasında Osmanlı Devleti yer altı ve yer üstü kaynaklarıyla Avrupa devletleri için iyi bir ham madde ve pazar kaynağı olarak görüldü. Kapitülasyonlar nedeniyle pazarlarını Avrupa mallarına karşı koruyamadı. Osmanlı Devleti bu gelişmeler nedeniyle Avrupalı devletlerden borç almak zorunda kaldı.

Bu gelişmeler, Sanayi İnkılabı'nın Osmanlı Devleti'ni aşağıdaki alanlardan hangisinde olumsuz etkilediğine kanıt oluşturmaktadır?

- A) Siyasi
B) Askerî
C) Ekonomik
D) Dinî

1. ÜNİTE: BİR KAHRAMAN DOĞUYOR

9. Farklı sebeplerle bulunduğu şehirlerin özellikleri Mustafa Kemal'in çeşitli kazanımlar elde etmesini sağlamıştır.

Buna göre, aşağıdaki şehirlerden hangisinin verilen özelliğinin Mustafa Kemal'e sağladığı kazanım yanlıştır?

	Şehrin Özelliği	Mustafa Kemal'e Sağladığı Kazanım
A)	Askerî idadi eğitimini gördüğü Manastır, konsolosluklar ve ticaret şehridir.	Farklı ülkelerin başkentlerinde bulunma imkânı sağlamıştır.
B)	Selanik, gelişmiş liman ve demir yolu ağına sahip olduğu için Avrupa'da basılan gazete, dergi ve kitaplar kolayca temin edilebiliyordu.	Dünya'da yaşanan gelişmelerden ve fikir akımlarından haberdar olmuştur.
C)	Harp Akademisi eğitimi nedeniyle bulunduğu İstanbul, Osmanlı Devleti'nin başkentidir.	Osmanlı Devleti siyasi faaliyetlerini yakından takip etmiştir.
D)	Bir Avrupa başkenti olan Soyfa'da askerî ateşe olarak Avrupa devletlerinin temsilcileriyle görüşmüştür.	Diplomasi yeteneği gelişmiştir.

10. Mustafa Kemal, Harp Akademisinde okurken güncel dünya siyasetini ve askerî stratejileri büyük bir dikkatle takip ederdi. Bir gün sınıfta "Bizim milletimiz ancak kendi kaderini tayin ettiğinde güçlü olur." diye konuşmuş ve arkadaşlarının takdirini kazanmıştı.

Mustafa Kemal, bu sözleriyle aşağıdakilerden hangisinin önemini vurgulamıştır?

- A) Güç birliğinin
C) Barışçılığın
B) Millî iradenin
D) Manda yönetiminin

11. İtalya, 1911 yılında Trablusgarp'ı işgal etmiş ancak Osmanlı Devleti bölgeye asker gönderememişti. Bu durum karşısında Mustafa Kemal, bir grup subay arkadaşıyla birlikte gazeteci kimliği ve şerif takma adını kullanarak gizlice Trablusgarp'a gitti.

Mustafa Kemal'in bu davranışı sahip olduğu aşağıdaki düşüncelerden hangisiyle ilişkilendirilemez?

- A) Düşman işgaline karşı kayıtsız kalmama
B) Ülke topraklarına sahip çıkma
C) Ordu komutanının verdiği görev dışına çıkmama
D) Vatan savunmasında gönüllülük esasıyla hareket etme

12. Mustafa Kemal Vatan ve Hürriyet Cemiyeti'nin açılış konuşmasında şu sözlere yer vermiştir:

"Bu mutsuz ülkeye karşı önemli görevlerimiz var. Onu kurtarmak tek amacımızdır. Bugün Makedonya'yı bütün Rumeli topraklarını yurt topluluğundan ayırmak istiyorlar. Ulus, zulüm ve baskı altında yok oluyor. Eskimiş olan çürük yönetimi yıkmak, özetle yurdu kurtarmak için sizi göreve çağırıyorum."

Mustafa Kemal bu sözleriyle aşağıdakilerden hangisinin önemini vurgulamıştır?

- A) Bağımsızlık
C) Yenilikçilik
B) Millîlik
D) Millî egemenlik

1. ÜNİTE: BİR KAHRAMAN DOĞUYOR

13. • Barut fıçısı; her an karışıklık, kavga ve savaşın çıkacağı yer anlamında kullanılan bir deyimdir.
- Tarihçiler, XIX. yüzyılda Balkanları tanımlamak için de "barut fıçısı" deyimini kullanmışlardır.

Buna göre, Balkanlar için "barut fıçısı" deyiminin kullanılmasında;

- Bağımsızlık elde etmek isteyen azınlık isyanlarının görülmesi,
- Osmanlı Devleti'nin bölgedeki halka çeşitli ayrıcalıklar tanınması,
- 1912-1913 yılları arasında Balkan Savaşları'nın yaşanması

gelişmelerinden hangilerinin etkili olduğu söylenebilir?

- A) Yalnız II B) I ve II
C) I ve III D) I, II ve III

14. Aşağıda 21 Nisan 1909 tarihinde Hareket Ordusunun Mustafa Kemal imzasıyla yayımladığı emirden bir bölüm verilmiştir.

"Hareket Ordusu görevini yalnız askerî yönden yapacaktır. Politik konular ve bu konuda İstanbul ile görüşme yapmak şimdilik görev dışıdır."

Bu sözler, Mustafa Kemal'in aşağıdaki anlayışlardan hangisini savunduğuna kanıt oluşturmaktadır?

- A) Halkı, devlet yönetiminde hâkim kılma
B) Ordu ile siyaset işlerini ayrı tutma
C) Diplomasi faaliyetlerine başlama
D) Birlik ve beraberlik içinde hareket etme

15. 8/A sınıfı öğrencilerinden Elif, Murat, Zeynep ve Ali çarkıfelek yarışması oynamaya karar verir.

Oyun ile ilgili bilgiler şu şekildedir:

- Çarkıfeleğin her diliminde Mustafa Kemal'in kişilik özellikleri ve bu özelliklere tanımlanan puanlara yer verilmiştir.
- Her öğrenci çarkı iki kere çevirecek ve kendisine gelen dilimde yazan kişilik özelliği ile ilgili Mustafa Kemal'in hayatından örnekler verecektir.
- Doğru örnek veren öğrenci ilgili dilimdeki puanı alacaktır.

Elif:

- 4. Dilim → Vatan ve Hürriyet Cemiyetini kurması
- 5. Dilim → Selanik Askerî Rüştiyesi sınavlarına girmesi

Murat:

- 7. Dilim → Trablusgarp Savaşı'nda uyguladığı taktik ile İtalyanların Derne ve Tobruk'ta durdurulması
- 2. Dilim → Şam'da askerî görevini sürdürürken Vatan ve Hürriyet Cemiyetini kurması

Zeynep:

- 8. Dilim → Asker olmasını istemeyen annesine haber vermeden askerî okul sınavlarına girmesi ve sınavı kazanması
- 1. Dilim → Ordunun siyasetten ayrı tutulması gerektiğini savunması ve Balkan Savaşları'nda ordunun siyasete karışması nedeniyle ordumuzun büyük bir felakete uğraması

Ali:

- 3. Dilim → Okul yıllarında ülkeyi içinde bulunduğu durumdan kurtarmak için arkadaşlarıyla toplantılar yapıp düşünceler geliştirmesi
- 6. Dilim → Yabancı gazete ve dergiler okuması

Buna göre, yarışmanın birincisi aşağıdaki öğrencilerden hangisi olmuştur?

- A) Murat B) Zeynep C) Ali D) Elif

1. ÜNİTE: BİR KAHRAMAN DOĞUYOR

16.

	Mahalle Mektebi (1886) (Zübeyde Hanım'ın isteği üzerine gitmiştir.)
	Şemsi Efendi İlkokulu (1886) (Ali Rıza Efendi'nin isteği üzerine gitmiştir.)
	Selânik Mülkiye Rüştiyesi (1892) (Çok az bir süre gitmiştir.)
	Selânik Askerî Rüştiyesi (1893 - 1896) (Askerî okulun ortaokul kısmıdır. Öğretmeninden "Kemal" ismini almıştır.)
	Manastır Askerî İdadisi (1896 - 1899) (Askerî lisedir.)
	İstanbul Harp Okulu (1899 - 1902) (Subaylık eğitimi almıştır. El yazısı ile ilk gazetesini burada çıkarmıştır.)
	İstanbul Harp Akademisi (1902 - 1905) (Buradan kurmay yüzbaşı olarak mezun olmuştur.)

Verilen görselden hareketle Atatürk'ün eğitim hayatı ile ilgili aşağıdaki değerlendirmelerden hangisi ya-pılamaz?

- A) Tamamı Balkanlarda yer alan okullarda eğitim almıştır.
- B) İstanbul'daki eğitim hayatı altı yıl sürmüştür.
- C) Askerî eğitimine ortaokul yıllarında başlamıştır.
- D) Selânik'te dört farklı okula gitmiştir.

17.

Tablodaki bilgilere göre, Mustafa Kemal'in fikir dünyasının şekillenmesinde aşağıdakilerden hangisinin etkisinden bahsedilemez?

- A) Askerî faaliyetleri
- B) Yetiştği çevre
- C) Eğitim gördüğü okullar
- D) Avrupa'da tanıştığı yazarlar

18.

Tanzimat Fermanı (1839)

Bu fermanla din, dil, ırk farkı gözetmeksizin bütün Osmanlı vatandaşlarının kanunlar önünde eşit olduğu; can ve mal güvenliği ile namus dokunulmazlığının devlet güvencesinde olduğu vurgulandı. Mahkeme kararı olmadan kimsenin cezalandırılmayacağı belirtilirken askerlik erkekler için zorunlu hâle getirildi.

Islahat Fermanı (1856)

Osmanlı Devleti'nde gayrimüslimlere karşı küçük düşürücü ifadelerin kullanılması yasaklandı. Askerlikte gayrimüslimler için nakdi bedel (ücretli) uygulamasına geçildi. Gayrimüslimlere devlet memuru olma hakkı verildi.

Bu gelişmeler ile Osmanlı Devleti'nin aşağıdakilerden hangisini amaçladığı söylenemez?

- A) Birlik ve beraberliği koruma
- B) Azınlıkları siyasal yaşamda etkin kılma
- C) Çok uluslu yapısının olumsuz etkilerini azaltma
- D) Eşit bir toplum yapısı oluşturma

19. Aşağıda Atatürk'ün fikir hayatında önemli bir yere sahip olan Namık Kemal'e ait makaleden bir bölüm verilmiştir.

"Kanaatimizce, vatanseverliğin en büyük hareket unsurlarından güç kaynaklarından olan vatan fikrini gönüllerden kaldırmak, hakları korumanın en etkili araçlarından olan ateşli silahı ellerden almaya benzer. Bir millet vatan sevgisinden nefsinin ayırır, vatanını sevmeyse; çok zaman geçmez, elbette vatanını o sevgiyle dolu olanların istila bayrakları altında görür."

Buna göre, Namık Kemal'in Mustafa Kemal'e aşağıdakilerden hangisi yönünde bir katkı sağladığı söylenebilir?

- A) Değişim ve yenileşmeye açık olma
- B) Askerî yönde eğitim alma
- C) Millî bilince sahip olma
- D) Millî egemenliği savunma

İZİNSİZ ÇOĞALTILAMAZ, BASILAMAZ

CEVAP ANAHTARI

Sayfa 5 İzleme Testi		Sayfa 6 - 7 Zenginleştiril- miş Test		Sayfa 11 İzleme Testi		Sayfa 12 - 13 Zenginleştiril- miş Test		Sayfa 17 İzleme Testi		Sayfa 18 - 19 Zenginleştiril- miş Test		Sayfa 23 İzleme Testi		Sayfa 24 - 25 Zenginleştiril- miş Test		Sayfa 26 - 31 1. Ünite Değerlendirme Testi			
1	B	1	C	1	C	1	D	1	B	1	B	1	C	1	B	1	A	15	B
2	C	2	A	2	B	2	B	2	A	2	D	2	D	2	D	2	C	16	A
3	C	3	A	3	C	3	B	3	A	3	C	3	B	3	C	3	C	17	D
4	D	4	B	4	B	4	A	4	C	4	B	4	A	4	B	4	A	18	B
5	A			5	A			5	A	5	D	5	C			5	D	19	C
6	A			6	C											6	B		
																7	D		
																8	C		
																9	A		
																10	B		
																11	C		
																12	A		
																13	C		
																14	B		